

KABINET HAKT KNOOP DOOR OP 13 FEBRUARI

Publieke waterketen- bedrijven voor drinkwater, zuivering en riolering?

Eén waterketenbedrijf per regio voor het drinkwater, de zuivering van het afvalwater en de riolering en mogelijk al vanaf 2005 één geïntegreerde waternota voor deze diensten. Dat lijkt de uitslag te worden van de langdurige discussies over de toekomstige bekostiging van het waterbeheer in Nederland. Op 13 februari neemt het kabinet een besluit over het voorstel van de IBO-werkgroep die zich hiermee bezighoudt. Peter van Rooy, lid van de werkgroep, maakte deze hoofdlijnen bekend tijdens het Watercongres in Beesd op 30 januari. Hij sprak daar niet namens, maar wel in overleg met het Ministerie van Financiën.

In feite ligt er al sinds vorig jaar zomer een uitgewerkt advies van de interdepartementale beleidsonderzoekswerkgroep (IBO) 'Bekostiging waterbeheer'. Het initiatief tot die werkgroep komt van het Ministerie van Financiën. De bedoeling was het eindrapport van de werkgroep samen met het kabinetsstandpunt nog in 2003 aan te bieden aan de Tweede Kamer. Het veelvuldige overleg tussen de ministers heeft recent tot overeenstemming geleid.

Als het advies van de werkgroep overgenomen wordt, wordt een strikt onderscheid gemaakt tussen de waterketen (al het water in de infrastructuur van pompen, leidingen, buizen en installaties) en het watersysteem (het grond- en oppervlaktewater).

Waterketen

Op dit moment dragen 14 waterleidingbedrijven de zorg voor de winning en distributie van het drinkwater, 483 gemeenten voor de riolering en 37 waterschappen voor de zuivering van het afvalwater. De IBO-

werkgroep heeft vanaf het begin duidelijk gemaakt dat deze organisatie niet de beste is, dat het anders moet, omdat nu veel te weinig samengewerkt wordt tussen gemeente, waterschap en waterleidingbedrijf én vooral dat het nu onnodig veel geld vergt. Vanuit het Ministerie van Financiën was dit ook de insteek. Het waterbeheer is duur. Bovendien moeten in de nabije toekomst grootschalige waterzaken aangepakt worden (meer ruimte voor water creëren, nog meer aandacht voor de waterkwaliteit vanwege de strengere regels van de Europese Unie, de aanleg van noodoverloopgebieden en andere vormen van waterberging), die ook veel geld zullen opslurpen.

Wat nu dus afzonderlijk gebeurt door het waterleidingbedrijf, waterschap en gemeente, komt straks onder één waterketendienst te vallen. De waterschappen blijven verantwoordelijk voor het watersysteem. Die zullen dus niet opgeheven worden, wat wel het geval zou zijn voor de waterleidingbedrijven in Nederland en de gemeentelijke

diensten riolering. Zij gaan op in de nieuwe waterketenbedrijven. Deze publieke overheidsbedrijven krijgen publieke aandeelhouders. Het toezicht van de monopoliebedrijven zou verricht kunnen worden door een onafhankelijke accountantsdienst. De huidige benchmarking bij waterleidingbedrijven, waterschappen en (in prille vorm) de gemeenten is dan niet langer toereikend.

Huishoudens krijgen straks één rekening voor alle waterdiensten: drinkwater, zuivering en riolering. Geprobeerd wordt deze waternota al in 2005 landelijk in te voeren. Hier en daar wordt hiermee overigens al geëxperimenteerd. De inningskosten kunnen daardoor drastisch omlaag.

Watersysteem

De IBO-werkgroep is niet met een eensluidend standpunt gekomen over de financiering van het watersysteem. Wat nu gebeurt, is dat het kabinet vier varianten voorgelegd krijgt. De eerste variant gaat uit van één watersysteemheffing die geïnd wordt door de waterschappen.

De tweede variant gaat uit van een regionaal waterfonds met dezelfde watersysteemheffing, nu aangevuld met een zogeheten solidariteitsdeel, waarmee maatregelen betaald kunnen worden in een andere regio, bijvoorbeeld kosten die komen kijken bij de aanwijzing van een gebied als toekomstig noodoverloopgebied.

De derde variant bestaat uit een nationaal waterfonds, dat uit de algemene middelen betaald wordt. De waterschappen zijn in deze variant uitvoeringsorganisaties van de provincies.

De vierde variant tenslotte is gelijk aan de derde variant, maar omvat geen nationaal waterfonds. De waterschappen vormen in deze variant Rijkswaterschappen. ◀

In de uitgave van 20 februari komen we uitgebreid terug op de nieuwe financiering en organisatie van de Nederlandse watersector.

